

STANJE UNIJE
2018.

Slobodni i poštenu europski izbori

#SOTEU

12. rujna 2018.

„Želim da Europljani svoje političke odluke mogu donijeti sljedećeg svibnja na poštenim, sigurnim i transparentnim europskim izborima. U ovom našem digitalnom svijetu rizik od ometanja i manipulacija nikad nije bio tako visok. Vrijeme je da naša izborna pravila uskladimo s digitalnim dobom i zaštitimo europsku demokraciju.”

Jean-Claude Juncker, 12. rujna 2018.

Osiguranje otpornosti demokratskih sustava Unije dio je Sigurnosne Unije. Zato je da bi se pomoglo osigurati da **izbori** za Europski parlament sljedeće godine budu organizirani na **pošten, slobodan i transparentan** način, predsjednik Juncker u svojem godišnjem govoru o stanju Unije najavio niz konkretnih mjera. Komisija je danas istaknula potencijalne prijetnje za izbore i predložila rješenja kojima bi ih nacionalne vlade i tijela, političke stranke, mediji i digitalne platforme mogli ukloniti.

Predložene mjere uključuju:

- preporuku o mrežama suradnje u području izbora, transparentnosti na internetu, zaštiti od kibersigurnosnih incidenata i borbi protiv kampanji dezinformiranja;
- smjernice o primjeni Opće uredbe EU-a o zaštiti podataka;
- zakonodavnu izmjenu kojom se pooštavaju pravila o financiranju europskih političkih stranaka.

Skup mjera za zaštitu europskih izbora usredotočen je na sljedeće:

ZAŠTITA PODATAKA: bolja zaštita osobnih podataka u izbornom procesu

TRANSPARENTNOST: jamstvo transparentnosti političkog oglašavanja na internetu

KIBERSIGURNOST: zaštita izbora od kibernetičkih napada

SURADNJA: poboljšanje nacionalne i europske suradnje u pogledu potencijalnih prijetnji za izbore za Europski parlament

PRIMJERENE SANKCIJE: jamstvo da izborna pravila poštuju svi

ZAŠTITA PODATAKA

Nedavna otkrića, uključujući slučaj Facebooka i poduzeća Cambridge Analytica, u kojem se smatra da je došlo do zloupotrebe osobnih podataka, istaknula su rizike koje neke aktivnosti na internetu predstavljaju za izborne postupke.

Komisija daje **smjernice** europskim političkim strankama, zakladama, nacionalnim tijelima koja organiziraju izbore, no i platformama društvenih medija **o načinu primjene nove EU-ove „Opće uredbe o zaštiti podataka” koja se primjenjuje od svibnja 2018., u izbornom kontekstu.**

TRANSPARENTNOST

Iako se zaštitne mjere i pravila, npr. transparentnost i ograničenja potrošnje tijekom izbornog razdoblja, razdoblja šutnje i jednak medijski tretman kandidata tijekom izbornog razdoblja primjenjuju pri organizaciji izbora izvan interneta, ta se pravila lako mogu zaobići na internetu.

Komisija je već počela djelovati u cilju suzbijanja dezinformacija na internetu. Kodeksom dobre prakse trebalo bi obvezati internetske platforme i oglašivačku industriju na osiguranje transparentnosti i ograničavanje mogućnosti ciljanog usmjeravanja političkih oglasa. Očekuje se da će se taj kodeks potvrditi do kraja rujna 2018. Komisija će pomno pratiti taj proces, ocijeniti ostvareni napredak i analizirati prve rezultate kodeksa dobre prakse do kraja 2018.

Komisija daje preporuke tijelima i političkim strankama i zakladama u državama članicama EU-a o tome kako **osigurati transparentnost političkog oglašavanja:**

političke stranke, zaklade i organizacije koje sudjeluju u kampanjama trebale bi građanima na raspolaganje staviti podatke o tome koliko novca u okviru kampanje troše na oglašavanje na internetu;

trebale bi jasno naznačiti koja stranka ili politička skupina plaća političke oglase na internetu;

trebale bi informirati europske građane o tome kako je objavljivanje takvih oglasa ciljano usmjereno na njih;

ako se ta načela ne budu slijedila, države članice trebale bi primijeniti relevantne izborne sankcije.

SURADNJA NA NACIONALNOJ I NA EUROPSKOJ RAZINI

Suradnja na nacionalnoj razini i razini EU-a raznih sudionika koji su uključeni u izborni postupak pomoći će otkrivanju potencijalnih rizika uključujući hibridne prijetnje za izbore te brзом rješavanju tih problema.

Komisija je u travnju 2018. organizirala prvu razmjenu iskustava o najboljim izbornim praksama među državama članicama EU-a. Kao daljnje mjere Komisija će osnovati europsku mrežu suradnje s obzirom na izbore za Europski parlament 2019. Dva dodatna sastanka održat će se u siječnju i travnju 2019.

Komisija preporučuje da tijela u državama članicama EU-a poboljšaju:

- ▶ **suradnju na nacionalnoj razini** – svaka država trebala bi imenovati nacionalnu mrežu suradnje u području izbora kako bi se uskladili napori različitih tijela (tijela sa stručnim znanjem o izbornim pitanjima; tijela zadužena za praćenje i provedbu pravila koja se odnose na aktivnosti na internetu). To će im omogućiti brzo otkrivanje potencijalnih prijetnji izborima za Europski parlament i brzu provedbu postojećih pravila, među ostalim, primjenom sankcija.
- ▶ **suradnju na europskoj razini** – svaka država trebala bi odrediti jedinstvenu kontaktnu točku za provedbu ove preporuke. To će omogućiti razmjenu stručnog znanja i najboljih praksi među državama članicama EU-a, među ostalim u vezi s prijetnjama, nedostatcima i provedbom.

KIBERSIGURNOST

Kibernapadi predstavljaju rizik za izbore, kampanje, političke stranke, kandidate ili sustave javnih tijela i mogu utjecati na integritet i pravednost izbornog procesa.

Komisija je zajedno s nacionalnim tijelima nadležnima za kibersigurnost i Agencijom EU-a za mrežnu i informacijsku sigurnost sastavila zbirku praksi s konkretnim smjernicama o kibersigurnosnim prijetnjama. Paralelno s preporukom Komisija predlaže osnivanje mreže centara za kibersigurnost zajedno s novim europskim centrom za stručnost kako bi se bolje usmjerilo i koordiniralo dostupno financiranje za suradnju, istraživanje i inovacije u području kibersigurnosti.

Komisija preporučuje sljedeće:

- ▶ tijela u državama članicama EU-a trebala bi donijeti tehničke i organizacijske mjere **za upravljanje rizicima za sigurnost mrežnih i informacijskih sustava** koji se koriste u organizaciji izbora za Europski parlament.
- ▶ tijela država članica nadležna za kibersigurnost primjenjuju izrađene smjernice o kibersigurnosnim prijetnjama.

PRIMJERENE SANKCIJE

Komisija predlaže **uvođenje financijskih kazni u iznosu od 5 % godišnjeg proračuna predmetne europske stranke ili političke zaklade** ako one prekrše pravila o zaštiti podataka s namjerom utjecanja na ishode izbora za Europski parlament. Osim toga, svaka stranka ili zaklada kojoj se utvrdi krivnja neće se moći prijaviti za financiranje iz općeg proračuna Europske unije u godini u kojoj je sankcionirana. Za provedbu tih pravila bit će zaduženo Tijelo za europske političke stranke i europske političke zaklade. U pogledu političkog oglašavanja, ako se ne poštuju načela transparentnosti tijela država članica trebala bi primijeniti relevantne izborne sankcije.

Ured za publikacije

Print	ISBN 978-92-79-92214-5	doi:10.2775/060798	NA-01-18-838-HR-C
PDF	ISBN 978-92-79-92211-4	doi:10.2775/09837	NA-01-18-838-HR-N